

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ ПСИХОДИДАКТИКИ
імені ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ імені О. С. ПУШКІНА (БІЛОРУСЬ)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ ТА НАУК ПРО ЗДОРОВ'Я В М. ЛОДЗЬ (ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ імені Я. А. КОМЕНСЬКОГО У М. ЛЄШНО (ПОЛЬЩА)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА імені ПРОФЕСОРА СТАНІСЛАВА ТАРНОВСЬКОГО
у м. ТЕРНОБЖЕГ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. АБАЯ (КАЗАХСТАН)
ТРАКАЙСЬКИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ ДОРОСЛИХ (ЛИТВА)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)

FOLIA COMENIANA

ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОДИДАКТИКИ:
ФІЛОСОФСЬКІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ**

**«ACTUAL PROBLEMS OF MODERN PSYCHODYDACTYKY:
PHILOSOPHICAL, PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS»**

**Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції
16–17 травня 2019 року**

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Велскон Войцех – д. соціолог. н., проректор з організації навчання та якості освіти Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі.

Івлева Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – к. пед. н., доц., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергейко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

ТЕХНІЧНИЙ РЕДАКТОР:

Будегай Вікторія – лаборант Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 5 від 20.04.2019 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

А 43 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОДИДАКТИКИ: ФІЛОСОФСЬКІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ: Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 16–17 травня 2019 року // FOLIA COMENIANA: Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. – 202 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія KB №19704 – 9504P від 21.12.2012 р.

До збірника увійшли матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної психодидактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямам роботи конференції: психодидактика: від теорії – до практики; сучасні особливості навчання та виховання у закладах дошкільної, середньої, вищої та післядипломної освіти; порівняльний аналіз та ретроспектива дидактичних ідей; філософські, психологічні та соціальні аспекти сучасної дидактики; лінгводидактика: історичні та сучасні аспекти.

ЗМІСТ

- Андросова Анна.** Інформаційний простір щодо Інтернет-залежності
- Башкір Ольга.** Перспективні напрями розвитку кафедр педагогіки закладів вищої педагогічної освіти.....
- Бегінов Ернест.** Формування у студентів педагогічного університету культури особистісного самовизначення
- Безлюдна Наталя.** Соціокультурне виховання учнів як складова соціально-педагогічної діяльності майбутнього вчителя початкових класів.....
- Бойченко Валентина.** Посилення практико-діяльнісної складової педагогічного мислення майбутнього вчителя
- Браславська Оксана.** Методологічна основа краєзнавчо-туристської роботи підростаючих поколінь
- Валявська Тетяна.** Значення педагогічної технології «створення ситуації успіху» у процесі підготовки майбутніх учителів
- Васьківська Галина.** Дидактична характеристика технології формування системи знань у старшокласників.....
- Великжаніна Дар'я.** Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з дітьми в умовах нової української школи.....
- Габінська Алла (Габинская Алла).** Игры разума: виртуальная реальность как эскапизм XXI века
- Гагарін Микола, Голуб Ірина.** Використання освітніх вимірювань у професійній підготовці майбутніх педагогів.....
- Голотюк Людмила.** Формування конструктивного ставлення до себе у дітей дошкільного віку
- Горудко Марія (Горудко Мария).** Педагогическое проектирование игровых технологий в обучении английскому языку учащихся младших классов с признаками СДВГ
- Дудник Наталка.** Зміст етичної компетентності майбутніх менеджерів освіти
- Дудник Олена.** Розвиток критичного мислення у старших дошкільників в умовах ДНЗ.....
- Замаскіна Поліна.** Допрофільна підготовка як основа професійного самовизначення учнів

Зелінський Володимир. Комунікативно зорієнтовані дисципліни як засіб удосконалення готовності майбутніх викладачів до міжособистісної взаємодії
.....

Івлева Надія, Ісамбекова Аміра (Ивлева Надежда, Исамбекова Амира). Аналіз моделей образования зарубежных стран
.....

Івлева Надія (Ивлева Надежда). Анализ моделей образования зарубежных стран

Ільчук Ірина. Технологія розвитку критичного мислення як засіб формування вмінь говоріння на уроках іноземної мови в основній школі

Кизенко Василь. Реалізація дидактичних технологій у процесі організації факультативного навчання.....

Кін Олександр. «Особливості громадської діяльності студентської молоді України в 20-ті рр. ХХ ст.»

Кірдан Олександр. Відбір та структурування змісту професійної підготовки майбутніх економістів у системі неперервної освіти
.....

Котлова Людмила. Виховання чесності у дітей: ретроспектива психопедагогічних ідей А. С. Макаренка.....

Кравцова Тетяна. Педагогічний супровід майбутніх фахівців в закладах вищої освіти.....

Кравчук Галина. Педагогічні основи підготовки дітей до школи в умовах навчально-виховного комплексу

Кравчук Олексій. До проблеми розвитку професіоналізму управлінської діяльності керівників закладу вищої освіти у системі післядипломної педагогічної освіти.....

Краснощок Інна. Зміст та структура педагогічного супровіду самореалізації мабутніх викладачів вищих навчальних закладів....

Кудла Марія. Професійне становлення особистості у системі післядипломної педагогічної освіти.....

Куницька Людмила. Формування моральних цінностей старших дошкільників засобами моделювання педагогічних ситуацій

Лащівська Яна. Розгляд поняття «професійна майстерність» у

наукових дослідженнях.....

Майоров Даниїл. Управління молодіжними центрами в Україні в контексті євроінтеграційних процесів.....

Макарчук Вікторія. Формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів

Максимук Лариса, Левонюк Лілія (Максимук Лариса; Левонюк Лилия). Сущность дидактических принципов обучения иностранным языкам на неязыковых факультетах вузов.....

Митрук Ірина. Стимулювання творчої активності дітей старшого дошкільного віку

Молошник Ірина. Проблема патріотичного виховання студентів закладу вищої педагогічної освіти.....

Моренко Олена. Модель підготовки майбутніх соціальних працівників до професійного самовдосконалення

Орос Ільдико. Зміст поняття «освіта дорослих».....

Очинська Олена. Дидактичні умови розвитку активного мовлення дітей старшого дошкільного віку

Паламар Світлана. Дидактична характеристика формування предметної компетентності учнів у процесі навчання літератури ...

Підлужняк Тетяна. Дидактичні умови організації роботи старших дошкільників з роздатковим матеріалом.....

Пометун Олена; Гупан Нестор. Навчальна дискусія як важливий складник сучасного навчання історії.....

Потапчук Тетяна. Дослідження професійної готовності майбутніх вихователів у наукових розвідках

Прищепя Світлана. Комунікативні якості особистості управлінця закладу загальної середньої освіти.....

Пріма Раїса; Новосад Віра. Методологічні засади розвитку пансофічних ідей Я. А. Коменського.....

Пстронг Дорота (Pstrąg Dorota). Przeciwdziałanie postawom etnocentrycznym w działalności wychowawczej szkoły.....

Рушкевичюте Лорета, Косовскене Діана (Рушкевичюте Лорета; Косовскене Диана). Обучение взрослых Литвы в европейском контексте.....

Савченко Наталя. Особистісний імідж сучасного педагога

Салата Назар. Зміст кооперативного навчання майбутніх учителів

Свердлова Юлія. Психологічні умови формування емоційної стійкості старшокласників

Скиба Галина. Ціннісні аспекти суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчальної діяльності.....

Смик Марія. Розгляд поняття «моральний вибір особистості» у психолого-педагогічних дослідженнях.....

Собченко Тетяна. Формування готовності майбутніх педагогів до організації освітнього процесу в умовах інклюзії як умова ефективного навчання дітей з особливими освітніми потребами.....

Стриганин Анна. До питання формування гармонійних взаємин батьків і дітей

Струк Анна. Формування мовної особистості майбутнього вчителя початкової школи на засадах української етнопедагогіки

Тарантей Лариса (Тарантей Лариса). Проектирование индивидуальной самообразовательной траектории педагога в непрерывном образовании

Таргоній Іванна. Феномен «толерантність» у сучасних дослідженнях

Ткаченко Олександр. Формування діалогічних умінь у майбутніх учителів фізичної культури

Ткачук Лариса. Підготовка майбутніх учителів до впровадження виховальних ситуацій у професійній діяльності

Федоров Михайло. Професійна толерантність як інтегративна характеристика професійної діяльності майбутніх викладачів вищої школи.....

Шуліх Пьотр (Piotr Szulich). Infantyliizacja enkulturacji w społeczeństwie konsumpcyjnym

Юрченко Альона. Розвиток допитливості старших дошкільників в умовах ДНЗ

Янусь Станіслав, Райман Джозеф (Januś Stanisław; Rejman Józef). Walory pracy zespołowej w placówce opiekuńczo wychowawczej i resocjalizacyjnej. uzasadnienia teoretyczne

Котлова Людмила,
*к. психол. н., доцент кафедри психології розвитку та
консультування Житомирського державного університету імені
Івана Франка, Україна*

ВИХОВАННЯ ЧЕСНОСТІ У ДІТЕЙ: РЕТРОСПЕКТИВА ПСИХОПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ А. С. МАКАРЕНКА

Життя людини сьогодні занадто суперечливе: з одного боку, має місце актуалізація духовно-моральних цінностей у вияві планетарного мислення, глобалізації, визнання необхідності миру, стабільності, гуманних відносин, толерантності, єдності, взаєморозуміння, професійної компетентності, етики відповідальності, а з іншого – соціально-політична і економічна ситуація провокують такі аморальні явища, як свідомий обман задля наживи, дезінформація у засобах масової інформації, егоїзм, споживацькі настрої, несправедливість, відчуження, рейдерські захоплення, пріоритет матеріального над духовним, поляризацію суспільства, аморальність тощо.

Чесність і правдивість – важливі риси характеру людини. Вони тісно пов'язані між собою. Проте чесність – поняття ширше, ніж правдивість. Вона виявляється не лише в тому, що людина правдива, а й усій її поведінці: ставленні до своїх обов'язків, до людей, до самої себе і своєї поведінки.

Чесна людина вимоглива до себе, чесна перед собою. У неї немає розходження між словом і ділом. По-справжньому чесна людина повинна активно діяти, причому до цієї діяльності її повинен спонукати не страх осуду, покарання і. т. д., а внутрішня потреба, бажання робити саме так, а не інакше.

В педагогіці вихованню чесної поведінки дитини приділяють значне місце і основну відповідальність за це покладають на батьків. Так, А. С. Макаренко зазначає, що чесність не падає з неба, вона виховується в сім'ї. В сім'ї можна виховати і безчесність: все залежить від методу виховання батьків. На питання, що таке чесність, педагог дає відповідь, що чесність є відкрите, щире ставлення, а нечесність це таємне, приховане ставлення. У своїй

праці «Лекції про виховання дітей» А. С. Макаренко наводить такий приклад, якщо дитина хоче яблуко і відкрито це заявляє, то це буде чесно. Якщо вона це бажання залишає прихованим, але не відмовляється від яблука, а намагається взяти його, щоб ніхто не бачив, це вже буде нечесно. Коли матір дає дитині це яблуко таємно від інших дітей, припустимо, навіть чужих, вона вже виховує в дитині таємне ставлення до речей, відповідно, виховує нечесність. Однак, великий педагог зазначає, що лише в більш старшому віці дитина повинна навчитися розрізняти корисний секрет, тобто те, що потрібно приховувати від ворогів недругів, або те, що взагалі повинно складати особисте переживання кожної людини [2].

На думку А. С. Макаренка, саме батьки мають уважно слідкувати за розвитком чесності у дитини. Вони нічого не повинні навмисно ховати від дитини, але мають привчати дитину нічого не брати без дозволу, навіть, якщо це лежить на видному місці, або не закрите.

Якщо дитині батьки дали доручення що-небудь купити, обов'язково вони мають перевіряти покупки і здачу, і мають це робити до тих пір, доки у дитини не виробиться тверде правило чесності. Але тут варто зауважити, що А. С. Макаренко наголошує на тому, що таку перевірку потрібно робити дуже делікатно, щоб дитина не подумала, що ви її в чомусь підозрюєте.

У даній праці наголошується, що чесність потрібно виховувати з раннього віку, якщо до п'яти років цю справу запустили, то буде дуже важко виправити запущене [1].

Поступово настає примирення дитячого «Я» зі своїм надуманим ворогом. Дитина починає розуміти обґрунтованість, так би мовити, законність моральних вимог і згодом підпорядковується їм. У цьому, очевидно, й полягає сутність морального досвіду. В процесі набуття цього досвіду відбувається поступовий перехід дитини від точки зору «своєї волі», вузького егоїзму, до точки зору суспільства. Стаючи совісною, дитина, розвиває в собі вищу форму соціального «Я», відчуваючи свій новий зв'язок з навколишнім соціальним світом.

Зрівноваження, примирення нашого «Я» з обов'язком призводить до більш високого етапу совісті – любов до добра, доброчесності та чесності. Людина, яка вийшла на цей етап, вже

відчуває внутрішню потребу в доброті, чесності, правдивості, які вона реалізує під впливом голосу внутрішнього «Я», голосу совісті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Макаренко А. С. Сочинения в семи томах. Том 4. *Москва: Педагогика*, 1960. С. 384–390.
 2. Макаренко А. С. Книга для батьків. Київ: Рад. школа, 1980. С. 285–290.
-